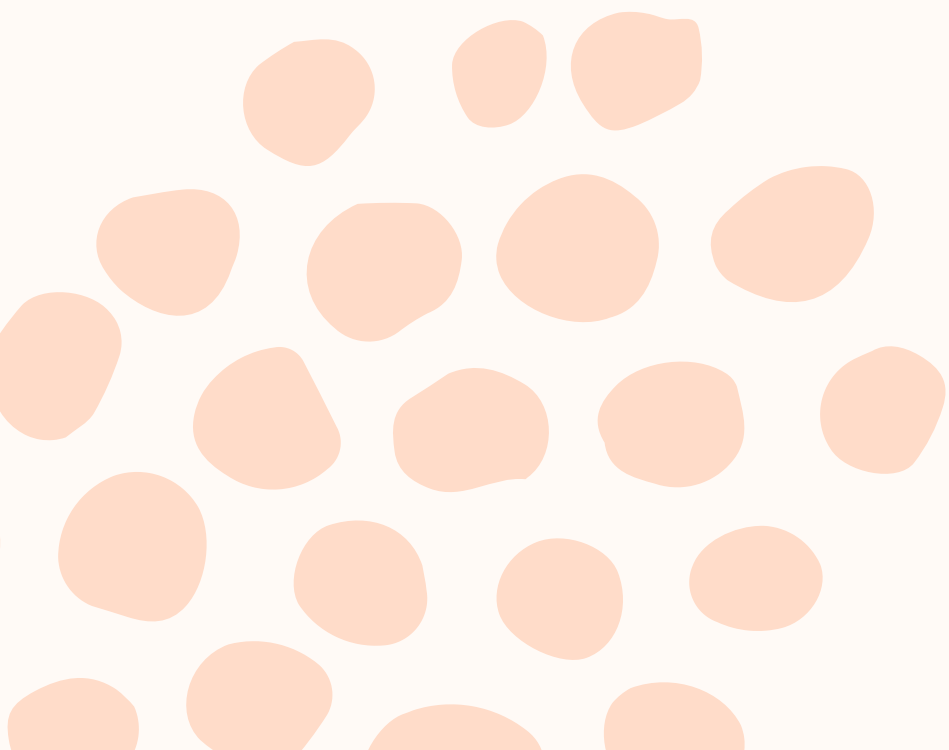

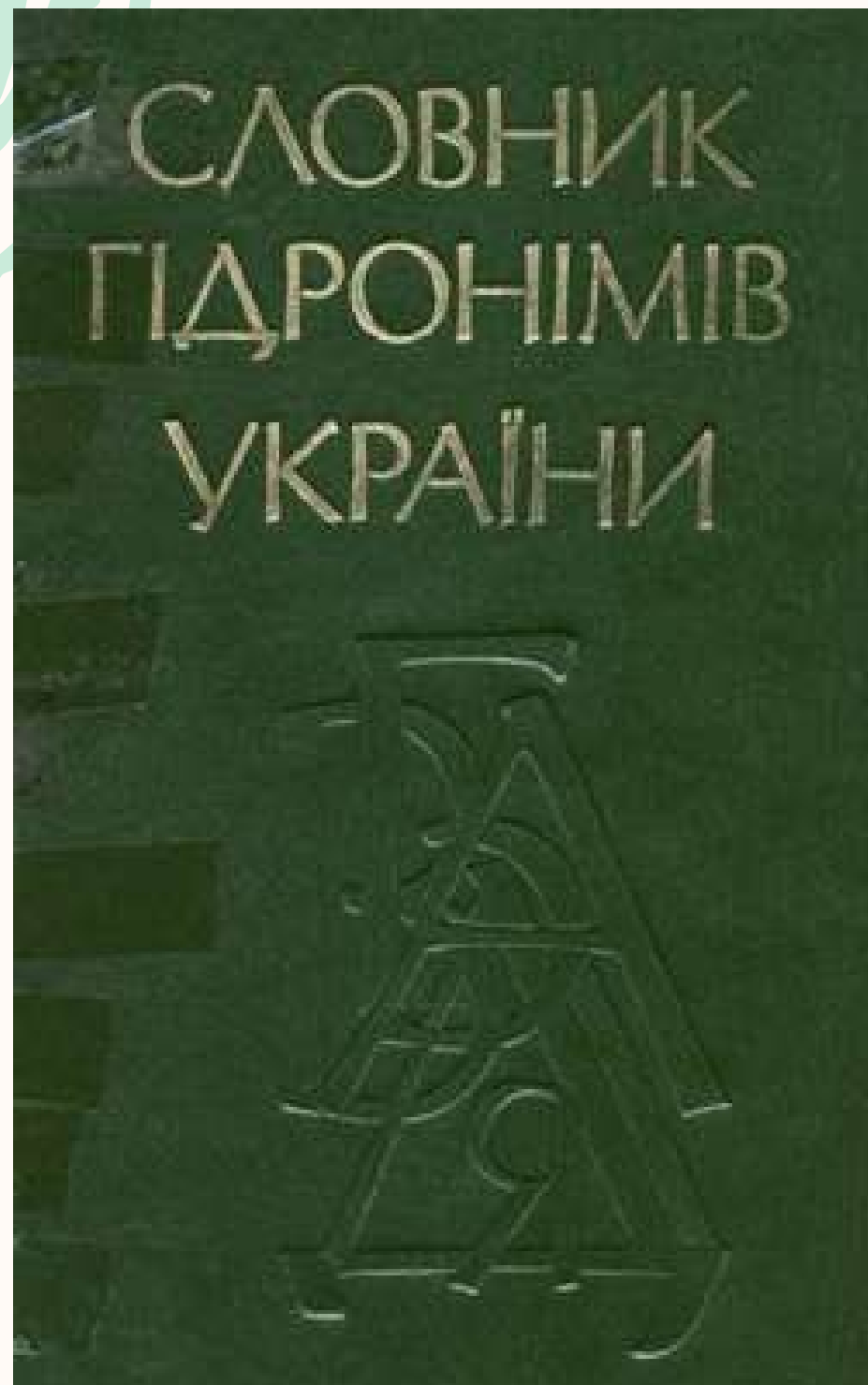
Презентація на тему
"Топонімічні словники"

СЛОВНИК
гідронімів
України.

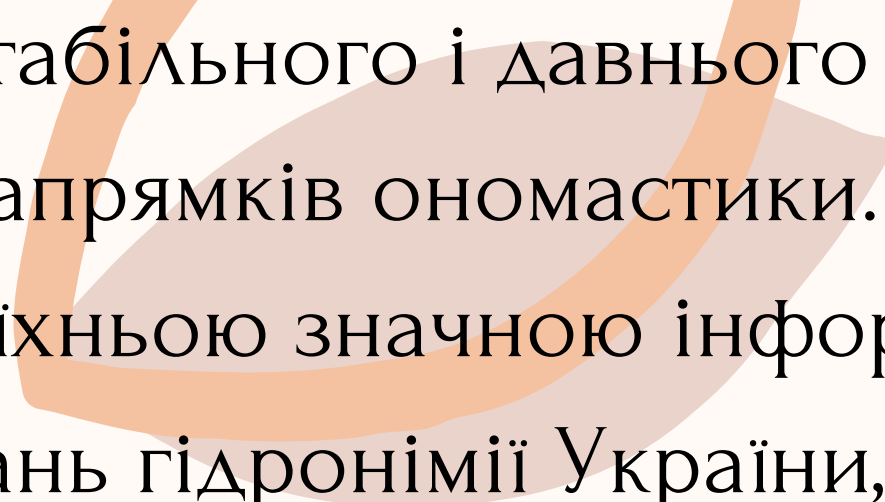

Гідронімія – це сукупність назв водних об'єктів, а гідроніміка – галузь ономастики (науки про власні імена), що вивчає гідроніми. Об'єктом вивчення для гідроніміки можуть бути гідроніми в цілому як специфічний вид власних імен, гідроніми певної території (регіональна гідроніміка) і окремо водні назви

Підвищений інтерес до вивчення гідронімів обумовлений тим, що, по-перше, з найдавніших часів річки грали найважливішу роль у культурному й господарському житті народів: люди завжди селилися по берегах великих і малих річок, що були джерелом води та їжі, торговими і транспортними артеріями. Крім того, для древніх поселень вони виконували оборонну функцію, будучи природною перешкодою для ворогів. По-друге, гідроніми найменш схильні до змін у часі, що в ряді випадків дозволяє виявити сліди існування на певній території давно зниклих мов та виявити важливі епізоди з історії стародавніх взаємин мов і етносів. Як об'явив Кінг, що «існує зв'язок між фізичними якостями річки та лінгвістичними якостями її назви, опису»

Нині вивчення гідронімів як найбільш стабільного і давнього шару лексики залишається одним із пріоритетних напрямків ономастики. Активізація досліджень назв водних об'єктів визначається їхньою значною інформативністю про минуле. З'ясування ряду важливих питань гідронімії України, зокрема структури та механізмів найменування гідронімів, їхньої етимології, процесів і способів словотворення, – актуальна проблема ономастичних досліджень у ХХІ столітті.

СЛОВНИК ГІДРОНІМІВ України був виданий у 1979 році

Укладачі:

І.М.Желєзняк

А.П.Корепанова, Л.Т. Масенко, А.П.Непокупний

В.В.Німчук, Є.С.Отін, О.С. Стрижак

К.К.Цілуйко

СЛОВНИК розрахований на:

МОВОЗНАВЦІВ

ІСТОРИКІВ

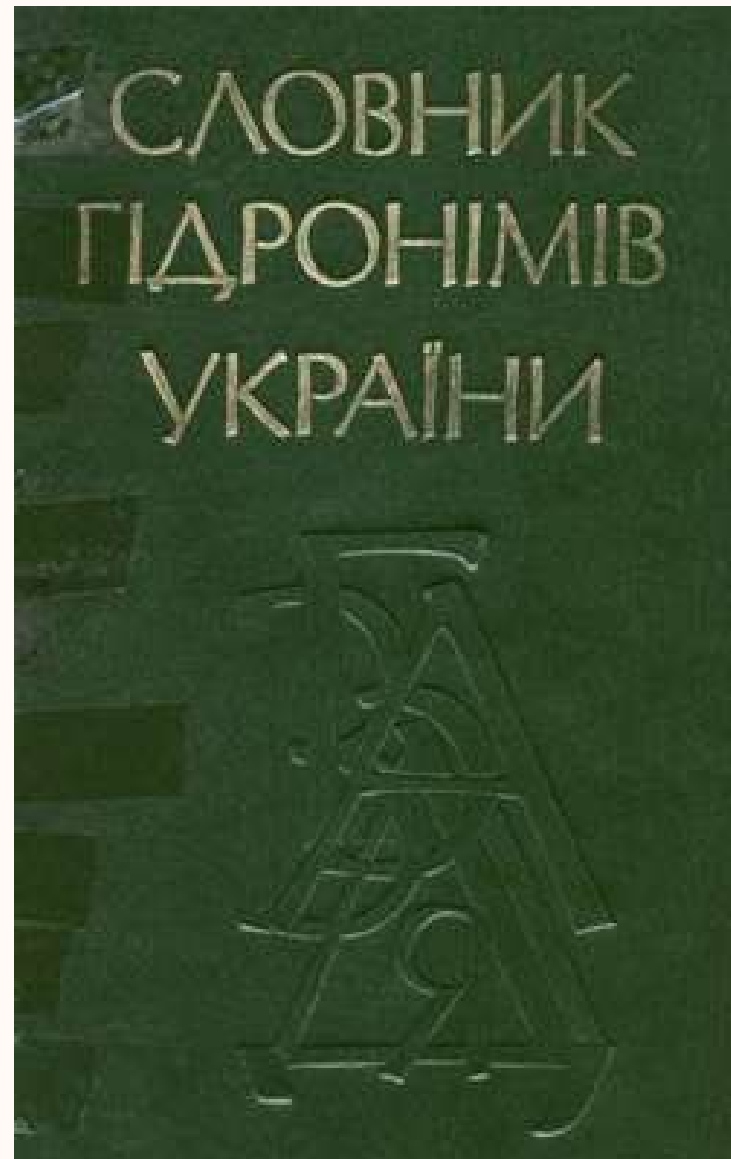
АРХЕОЛОГІВ

**ГЕОГРАФІВ,
КАРТОГРАФІВ**

та інших фахівців –
на всіх тих, хто пов'язаний із вивченням, використанням,
розвитком водних артерій.

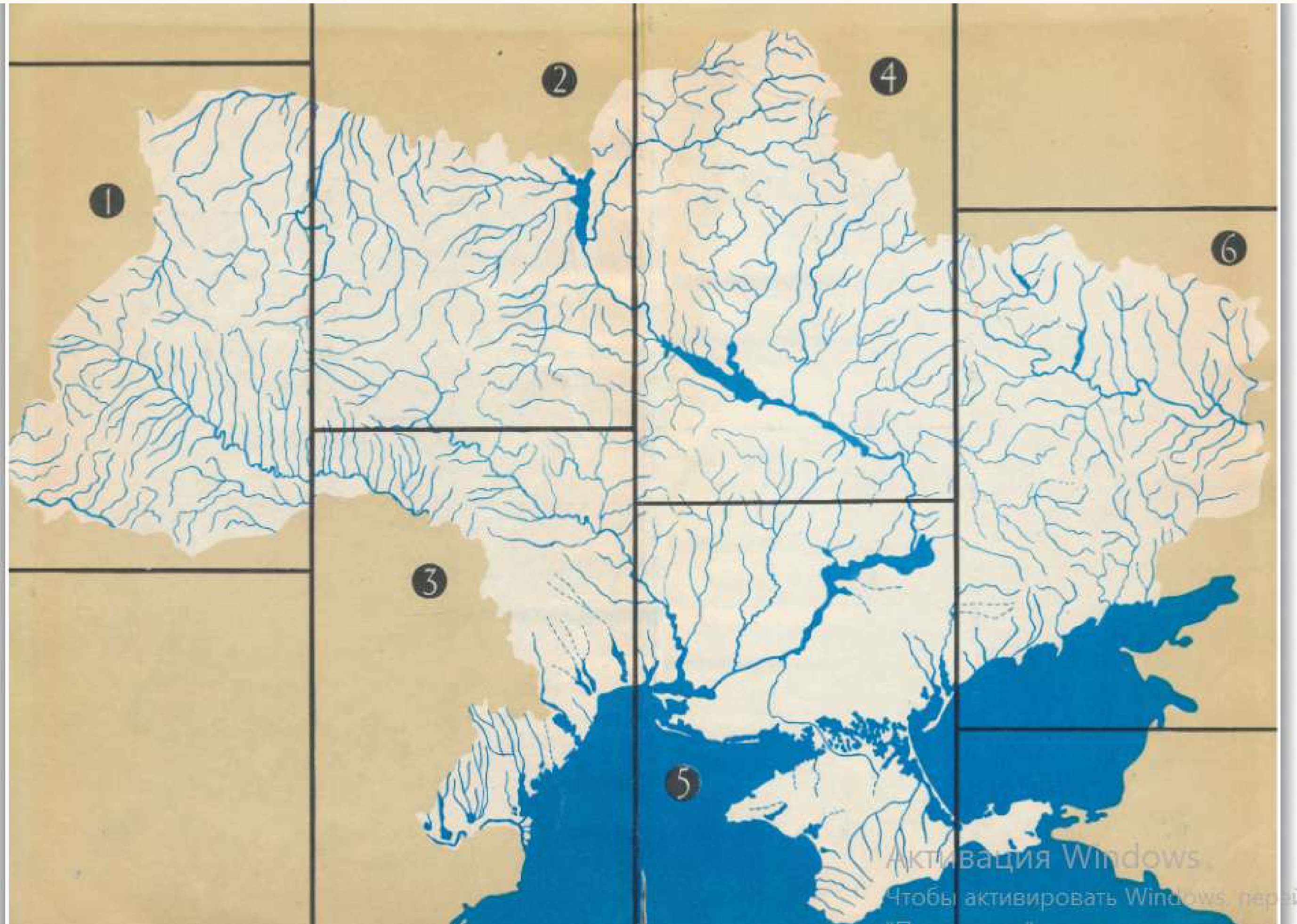
Словник має 779 сторінок

ЗМІСТ:

1. Передмова
Умовні скорочення, Алфавіт
2. Словник гідронімів України
3. Список бібліографічних скорочень
4. Показчик гідронімічних варіантів

Ворскла, -н, ж.; р., л. Дніпра; Білгородська обл. РРФСР, Сумська обл., Кобеляцьк. р-н Полтавськ. обл. УРСР; *Ворскла* (1105, ПСРЛ, XXV, 21); *Ворскла* (1545, Стрижак, НРП, 40); *Ворскла* (1570, АС); *Worskla* (1665, Корат, № 1, 3, 7; 1769, Корат, № 26, 21); *Ворскла* (1688, ГСМЛП, 78); *Ворскла* (XVII ст., КБЧ, 109); *Worskla* (1781, Корат, № 33); *Ворскла* (1775, 1782, Корат, № 32, 36); *Ворскла*, *Worskla*, *Worskla*, *Ворскла*, *Варьскла*, *Ворьскла*, *Ворскола* (Машт., Дн., 73); *Ворскла* (ОКІМ; 1972, МЕ); пор. с. *Заторскла* Полтавськ. р-ну в обл.

Ворсклава, -і, ж.; р., п. Ворскла л. Дніпра; Білгородська обл. РРФСР, гірло біля с. Кернівка Великописарівськ. р-ну Сумськ. обл. УРСР (1857, ОХГ, 217); *Ворсклава* (Машт., Дн., 74).

Ворсклацьк, -цьк, ч.; рр.: 1) п. Ворскла л. Дніпра; Сумська обл.; *Ворсклацьк*, *Ворсклацьк* (Машт., Дн., 73); 2) п. рук. Ворскла л. Дніпра; між рр. Охтирка та Внтра; Сумська обл.; *Ворсклацьк* (Машт., Дн., 75).

Воскуваха, -в, ж.; р., п. Десня л. Дніпра; Сумська обл.; *Воскуваха* (1898, Рус., ОЧГ, 14).

Восліва, -ої, ж.; р., п. Орелі л. Дніпра; Полтавська обл.; *Восліва* (1848, ВСОРН, ПГ, 16).

Воспавіаський, -ого, ч.; *потік*, л. Чорного л. Пробіян л. Білого Черемошу п. Черемошу п. Пруту л. Дунаю; с. Пробіянська Верховинськ. р-ну Івано-Франківськ. обл.; *Воспавіаський* (МКур.).

Восушка, -н, ж.; р., л. Стрипи л. Дністра; гірло між рр. Заруда & Туданка; *Восушка*, *Weszka* (Машт., ДВ, 21); *Weszka* (КРУ, 42); вл. Останівці Зборівськ. р-ну, Городище, Козлів, Покропівна Козівськ. р-ну Тернопільськ. обл.; *Wosuzka* (SG X1, 443—444; Row, Тапороп, 18); *Восушка* (ОКІМ); *Восушка* (ІМСУ, Тр, 348, 361, 364).

Восмічка, -н, ж.; р., п. Ворскла л. Дніпра; вл. Гарбузівка, Духовий Яр, Михайлівка Кобеляцьк. р-ну Полтавськ. обл.; *Восмічка* (1972, МЕ).

Вошівка, -ої, ж.; 1) б., л. Міусу, вл. в Азовське море; *Vošivka* (1853, ВТКЗВД); рр.: 2) л. Берестової л. Орелі л. Дніпра; вл. Олександрівка, Лукашівка, Софіївка, Оленівка Красноградськ. р-ну Харківськ. обл.; *Vošivka* (1859, СНМ, Пд., 98, 100; 1888, Гуров, 118); *Vošivka*, *Vošivka* (1782, Корат, № 32); *Vošivka* (1848, Ар., I, 123; 1848, ВСОРН, ПГ, 16); *Vošivka* (1865, ПКП, 2); *Vošivka* (1779, Корат, № 31; 1852, Ар., III, 41); 3) л. Старосірівки л. Орелі л. Дніпра; *Vošivka*, *Vošivka*, *Vošivka* (Машт., Дн., 78); 4) п. Інгулу л. Па. Бугу (1968, МЕ; КРУ, 69); *Vošivka* (ОСОНК, I, 66, 103; Шмидт, 166; ВЗК, 139; Машт., ДВ, 42); *Vošivka* (СНМ, Хрс, 119); *Vošivka* (Ястроб., 163); *Wuźwa* (SG, III, 291); 5) п. Кам'янки п. Базавлука п. Дніпра; Дніпропетровська обл.; *Vošivka* (Машт., Дн., 88); *Vošivka* (КРУ, 126; ОАІМ).

Вошівенька, -ої, ж.; р., л. Вошівка п. Орелі л. Дніпра; Харківська обл.; *Vošivnienka* (1888, Гуров, 127); *Vošivnienka*, *Vošivnienka* (Машт., Дн., 78).

Вошівець, -вця, ч.; стр., пр. Груштанів л. Пела л. Дніпра; Зіньківськ. р-н Полтавськ. обл.; *Vošivets* (1785, ОРЧН, 427).

Вошівий, -ого, ч.; *прт*: 1) л. Дубрівки л. Міусу, вл. в Азовське море; *Vošivij* (1853, ВТКЗВД); *пор.* жург. *Vošivij* (ВТКЕГ); 2) л. Мокрої Рокитної л. Мому п. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Vošivij* (1863, ВТКХГ); 3) п. Катинівського п. Хотімлі л. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Vošivij* (1863, ВТКХГ; Машт., Дн., 44).

Вошуватий, -ого, ч.; *потік*, л. Тереса п. Тиси л. Дунаю; с. Тернове Тичівськ. р-ну Закарпатськ. обл.; *Vošuvatij* (1972, МЕ); 60-і рр. XIX ст., *Vošovati* (Петров, 27); 30-і рр. XX ст., *Vošovatij* (Wiesner, 47, 64); *пор.* *Vošovatij* — частина с. Тернового Тичівськ. р-ну Закарпатськ. обл., *суч.* с. *Vošovatij* (Петров, 27).

Вошеві, -ої, ж.; б., л. Собачої п. Берестової л. Кінської л. Дніпра; Запорізька обл.; *Voševij* (1862, ВТКХГ).

Врім'яна, -ої, ж.; б., л. Сіверськ. Ділля; смт Станічно-Луганське Ворошилоградськ. обл. (Експ.).

Врісі-Чесме, *несідм.*; *потік*, гідрографічна система Алуштинськ. міськради Кримськ. обл. (ОАІМ); *Врісі* (Біл., ГКП, 43).

Врідова, -ої, ж.; б., л. Малої Шашівки л. Кривки п. Міусу, вл. в Азовське море; *Vošivka* (1853, ВТКЗВД).

Врубайіана, -н, ж.; р., п. Тасмива п. Дніпра; с. Новоселівка Чигаринськ. р-ну Черкаськ. обл. (Нов., 138); *Wróblejowka* (1785, АЮЗР, VI, II, 272).

Вручій, -ю, ч.; *руч.*, пр. Норина п. Ужа п. Прип'яті л. Дніпра; м. Оарув Житомирськ. обл. (Кар., 70; АЮЗР, IV, I, 38, 39, 45; Нов., 139).

Вто́ра, -н, ж.; р., л. Церему л. Случі п. Горні п. Прип'яті л. Дніпра (Машт., Дн., 168); Новоград-Волинськ. р-н Житомирськ. обл.

Вугілька, -ої, ж.; 66.: 1) л. Пршепної п. Вишневецької п. Нагольної л. Міусу, вл. в Азовське море; *Ugolnaja* (1853, ВТКЗВД); 2) п. Довжика п. Великої Кам'янки п. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Ugolnaja* *Verzija* (ВТКЕГ); *Ugolnaja* (1843, РКАП, 66—69).

Вуглярчик, -а, ч.; *потч.*, п. Великого Балцатула п. Білої Тиси л. Тиси л. Дунаю; с. Говерла Рахівськ. р-ну Закарпатськ. обл.; *Wuğlarčik* (1972, Анк.).

Вужина, -н, ж.; б., с. Глиньск Світловоєск. р-ну Кіровоградськ. обл.; *Wužinka* (1964, МЕ).

Вузівка, -ої, ж.; рр.: 1) л. Великого Бурлука л. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Wuzivka* (1782, ГКАГ); 2) пр. Ревня л. Сноу п. Десни л. Дніпра; Семолівськ. р-н Чернігівськ. обл.; *Wuzivka* (1964, МЕ).

Вузькі, -ої, ж.; 1) б., л. Солоні л. Лозовської л. Берези п. Сіверськ. Ділля

л. Па. Бугу; *Кодима* (ВЗК, 139); Миколаївська обл.

Кодинцівка, -н, ж.; р., л. Малої Адкаліки, вл. в Адкаліцьк. лим. бас. Чорн. моря; між рр. Дністер і Па. Буг (КРУ 53); *кол.* с. *Антоно-Кодинцева* (Холмогорове) Одеськ. обл. (*кол.* Одеськ. пов.); 1959, *Кодинцева* (СНМ, Хрс, 131); *Кодинцівка*, *Кодинцівка* (WRG, II, 373—379).

Кодра, -н, ж.; р., п. Тетерева п. Дніпра; вл. Забування, *Кодра* Макарівськ. р-ну, Мигалки Бородянськ. р-ну Київськ. обл.; *Кодра* (Фунд., 40); *Кодра* (Похил., 86; Похил., УКР, 49; Машт., Дн., 46; ККО — 1946; 1959, МЕ); *Кодра* (КРУ, 91).

Кодриш, -а, ч.; *потік*, л. Брестівського л. Латориці л. Водрогу п. Тиси л. Дунаю; с. Брестів Мухачівськ. р-ну Закарпатськ. обл.; 30-і рр. XX ст., *Kodryš*, *Кодриш* (Wiesner, 42, 61); *пор.* ур. *Кодришниця* (Петров, 38).

Кодя, -і, ж.; р., пр. Случі п. Горні п. Прип'яті л. Дніпра (Машт., Дн., 163); суміжжя Хмельницьк. обл. (Старокостянтинівськ. р-н) та Житомирськ. обл. (Любарськ. р-н).

Кодянка, -н, ж.; р., л. Жилі п. Роски п. Росі п. Дніпра; вл. Очатків, *Кодянка* Липовецьк. р-ну Вінницьк. обл.; *Кодянка* (Похил., 306; Анд., ЛЮ, карта).

Кожданівка, -ії, ж.; р., л. Когилівка, вл. в лим. Саски; між рр. Прут і Дністер (КРУ, 30); Одеська обл.; *Кожданівка* (WRG, II, 380).

Кожуляка, -ої, ж.; б., п. Лозової п. Казенного Торця п. Сіверськ. Ділля п. Дону (ГКСЗ; Машт., Дн., 54); Донецька обл.

Кожум'якова, -ої, ж.; б., п. Кам'янки п. Вовчої л. Самаря л. Дніпра; *Кожум'якова* (1898, ГНАУ, 50); Донецька обл.

Кожум'ячий, -ого, ч.; *пр.* л. Тоньці пр. Волоської Балаклійки л. Балаклійки л. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Кожум'ячий* (1863, ВТКХГ); *Кожум'ячий* (Машт., Дн., 49).

Кожуха, *род. назв.*; стр., м. Київ; *Кожуха* (1800, АКГ).

Кожухорва, -н, ж.; б., л. Кам'янки л. Очеретуатой л. Кривого Торця п. Казенного Торця п. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Кожухорва* (АС); Донецька обл.

Кожувий, -ого, ч.; *потік*, л. Дністра; між рр. Припра і Колодниця; *Кожувий*, *Кожувий* (Машт., ДВ, 6); с. Колодуби Миколаївськ. р-ну Львівськ. обл.; *Kozuvij* (SG, IV, 578; X, 331); *Kozuvij* (КРУ, 33); *Kozuvij*, *Kozuvij* (WRG, II, 382, 388).

Коза, -і, ж.; р., п. Росі п. Дніпра; с. Дзюнків Погребищенськ. р-ну Вінницьк. обл. (ПУОК, X, 29); *Коза* (Похил., 261; Анд., ЛЮ, карта; СНМ, Кв, 54); *Коза* (Фунд., 43); *Коза* (Похил., 262; Анд., ЛЮ, карта; СНМ, Кв, 54; ВЛ; Машт., Дн., 54; Макс., Квев., 25; ПУОК, X, 29); *Kozá* (ОКІМ).

Козак, -а, ч.; р., м. Берислав Херсонськ. обл.; *Kozak* (1968, МЕ).

Козак, -ів, мч.; *потік*, л. Глинців п. Пруту; вл. Нові Бросківці & Бобівці Сторожинськ. р-ну Чернівецьк. обл.; 1854, *Kozaki*; 1879, *Kozacki* (Карп., 139—140).

Козаківе, -ого, с.; р., с. Сандівок Чернівецьк. р-ну в обл.; *Kozakiv* (1969, МЕ).

Козарева, -ої, ж.; *потік*, л. Машкова (Чорного) л. Шубранця л. Пруту л. Дунаю; м. Чернівці Чернівецьк. обл.; 1909, ур. *Kozarewa dolina*; *Kozarewa* (Карп., 140).

Козариха, -н, ж.; р., пр. Кільця п. Сільниці л. Па. Бугу; *Козариха* (Тейрнт., 25); смт Кириасівка Тульчинськ. р-ну Вінницьк. обл. (Тр. Под., IX, 154); *Kozarycha* (SG, IV, 540); XVII — поч. XVIII ст. (Рус., РТ, 78).

Козарівська, -ої, ж.; р., л. Ропочева л. Суцая п. Серету л. Дунаю (Карп., Серет, 94); с. Селятин Пугальськ. р-ну Чернівецьк. обл.; *Kozarivska*; 1909, *Kozarivka* (Wegszud) (Карп., 140).

Козарка, -н, ж.; 1) *потік*, л. Бистриці-Надвірнянської п. Бистриці л. Дністра; між рр. Рафаїлів і Салатрук (Машт., ДВ, 17); с. Пасічна (кут *Козарка*) Надвірнянськ. р-ну Івано-Франківськ. обл.; *Kozarka*, *Kozarki* (SG, IV, 537); 1788, «*ргзу ротоки Козарковути*» (Hrabec, 100); рр.: 2) л. Росая л. Росі п. Дніпра; Черкаська обл.; *Козарка* (СНМ, Кв, 132; Машт., Дн., 56); *пор.* с. *Козарка* Каміньск. р-ну Чернівецьк. обл.; 3) п. Случі п. Горні п. Прип'яті л. Дніпра (Машт., Дн., 163; Дрозд, МРУ, 237); Дзержинськ. р-н Житомирськ. обл.; *пор.* там же вл. *Мала Козара* та *Велика Козара*; 4) п. Смілянського л. Кобилорі л. Суцая п. Серету л. Дунаю (Карп., Серет, 94); с. Шелі Пугальськ. р-ну Чернівецьк. обл.; *Kozarka*; 1909, *Kozarka*; 1938, *Kozarka* (Карп., 140).

Козацька, -ої, ж.; 66.: 1) л. Айдару л. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Kozackaja* (1900, СУ, 2, 39, 143; Машт., Дн., 60); *руч.* *Козацька* (1869, СНМ, Хрс, 156); *Козацька Яр* (АС); *руч.* *Козацька* (Експ.); Ворошилоградська обл.; 2) пр. Киякої п. Володимиря л. Мому л. Сіверськ. Ділля п. Дону; *Kozackaja* (Машт., Дн., 48); *Kozackaja* (1773, МНКВ, II, 322; 1863, ВТКХГ); Харківська обл.; 3) р., п. Дніпра; смт *Козацьке* Бериславськ. р-ну Херсонськ. обл.; *Kozackaja* (1751, АЮЗР, III, III, 608; Макс., Прил., 107); *Козацьке Рідиче* (1907, ОРД; Величко, III, 478); *Козацьке Рідиче* (ВЗК, 137); *Kozackaja* (Машт., Дн., 91).

Козацьке, -ого, с.; рр.: 1) л. рук. Дніпра; *Козацьке*, *Козацьке* (НРЗХ, 65); *пор.* с. *Козацьке* Лемківці Цюрупинськ. р-ну Херсонськ. обл.; 2) пр. Пасоного п. Дніпра; с. Худьки Черкаськ. р-ну в обл.; *Kozackoe* (ОКІМ); 3) *руч.*, смт Лішня Вінницьк. обл.; *Козацьке* (Тр. Под., IX, 580).

Козацький, -ого, ч.; *потік*: 1) л. Бистрого п. Ріки п. Тиси л. Дунаю; с. Нижній Бистрий Хустськ. р-ну Закарпатськ. обл. (1971, МЕ); 20-і рр. XX ст., *Козацький* (Петров, 6); *пор.* *Козацький* — присілок Нижнього Бистрого (Петров, 5); *луг* *Козацький* *Гурка* (там же); 2) л. Шелі

Словник гідронімів України є першим порівняно повним зібранням (понад 20 тис. основних і майже 24 тис. варіантних) назв річок, струмків та інших водотоків, оформлених відповідно до їх літературно-нормативних, історико-лінгвістичних та географічно-локалізаційних характеристик. Словник гідронімів має задовольнити гостру потребу концентрації, опису й унормування зібраних у ньому власних назв водних об'єктів республіки. Він містить ряд покажчиків, які репрезентують матеріали різних мов.